EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.9.2021.
COM(2021) 580 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par ES prudenciālās uzraudzības sistēmas apdrošinātājiem un pārapdrošinātājiem pārskatīšanu saistībā ar ES atveseļošanu laikposmā pēc pandēmijas

1. "MAKSĀTSPĒJA II" UN TĀS PĀRSKATĪŠANAS KONTEKSTS

Apdrošināšanas polises ir neatņemama Eiropas pilsoņu ikdienas daļa. Daudzām sociālām un saimnieciskām darbībām apdrošināšanas polise ir nepieciešama kā aizsardzība pret iespējamiem riskiem. Apdrošināšanas līgums var būt arī uzkrāšanas produkts, kas noteiks turētāju ilgtermiņa labklājību, bet apdrošinātāji šos uzkrājumus ar finanšu tirgu starpniecību novirza reālajai ekonomikai. Arī apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrībām ir būtiska nozīme reālajā ekonomikā, jo tās sedz riskus privātpersonām un uzņēmumiem apmaiņā pret prēmiju maksājumiem. Apvienojot prēmijas no daudziem klientiem un diversificējot lielu skaitu individuālo risku, privātā apdrošināšana par pieņemamu cenu privātpersonām un uzņēmumiem nodrošina aizsardzību pret citādi potenciāli finansiāli postošiem notikumiem, tādējādi veicinot mūsu ekonomikas un sabiedrības noturību.

Apdrošinātāju spēja veikt ieguldījumus ir vērsta uz reālo ekonomiku un veicina ekonomikas atveseļošanu un ilgtermiņa finansējumu Eiropas uzņēmumiem, tostarp MVU, un infrastruktūrai, kas rada darbvietas un izaugsmi Savienībā. Saskaņā ar Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes (EAAPI) datiem 2020. gadā ES apdrošinātāji iekasēja vairāk nekā 1 triljonu EUR prēmijās un izmaksāja atlīdzību prasības aptuveni 800 miljardu EUR apmērā[1].

2020. gada beigās kopumā ES apdrošinātāji un pārapdrošinātāji rezervēja vairāk nekā 7 triljonus EUR, lai varētu samaksāt par paredzamajām nākotnes prasībām, un turēja aktīvus vairāk nekā 10 triljonu EUR vērtībā, padarot nozari par vienu no lielākajiem institucionālajiem ieguldītājiem. Covid-19 pandēmijas laikā nozare joprojām bija labi kapitalizēta, un regulējošām prasībām atbilstošā kapitāla vidējā attiecība pret kapitāla prasībām 2020. gada beigās bija 235 %, lai gan par 7 procentpunktiem zemāka nekā 2019. gada beigās.

Ņemot vērā apdrošinātāju būtisko nozīmi, ārkārtīgi svarīga ir to finansiālā noturība. Prudenciālie noteikumi šajā nozarē ir izklāstīti Direktīvā 2009/138/EK (Maksātspēja II)[2], ko piemēro kopš 2016. gada 1. janvāra. "Maksātspēja II" galvenie mērķi ir aizsargāt apdrošinājuma ņēmējus un apdrošināšanas atlīdzības saņēmējus, kā arī saglabāt finanšu stabilitāti.

Direktīvā ir ietvertas vairākas pilnvaras Komisijai pārskatīt prudenciālo noteikumu galveno elementu darbību:

– Komisijai ir jānovērtē, kā darbojas pasākumi, kas skar to apdrošinātāju īpašo situāciju, kuri sniedz **ilgtermiņa garantijas**, kas attiecas uz daudziem dzīvības apdrošināšanas

[1] Skaitļi par prēmijām un atlīdzību prasībām ir sniegti, ieskaitot pārapdrošināšanu, un apkopoti par tiešajiem darījumiem ES27 valstīs.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp.).

produktiem. Šo "ilgtermiņa garantijas pasākumu" mērķis ir mazināt īstermiņa tirgus svārstību ietekmi uz apdrošinātāju maksātspējas stāvokli. Stabilāki maksātspējas rādītāji novērš neizdevīgus konkurences apstākļus uzņēmējdarbības modeļiem, kas balstīti uz ilgtermiņa garantiju piedāvāšanu, un galu galā palielina finanšu stabilitāti.

- Komisijai ir jāpārskata **kapitāla prasību** aprēķini. Paredzams, ka šie aprēķini būs jutīgi pret riskiem, ar kuriem saskaras apdrošinātāji un pārapdrošinātāji, un pārskatīšanas mērķis ir pārbaudīt šā riska jutīguma atbilstību.
- Juridiskās pilnvaras attiecas uz noteikumiem, kas saistīti ar **kapitāla pārvaldību** apdrošināšanas un pārapdrošināšanas grupās.
- Komisijai ir jāizvērtē, vai ir nepieciešams vēl vairāk saskaņot apdrošināšanas noteikumus attiecībā uz **krīzes pārvarēšanas** un **apdrošināšanas garantiju shēmām**.

Papildus juridiskajām pilnvarām pārskatīšana ir iespēja plašāk apsvērt pieredzi, kas gūta kopš noteikumu stāšanās spēkā.

Ņemot vērā apdrošinātāju un pārapdrošinātāju pārvaldīto investīciju ievērojamo apjomu, pārskatīšanā tika novērtēts arī tas, vai nozare varētu sniegt ieguldījumu ES politisko prioritāšu īstenošanā, jo īpaši kapitāla tirgu savienības[3] attīstībā, kā arī klimata un vides mērķu sasniegšanā saskaņā ar Eiropas zaļo kursu[4].

Piemēram, ES klimata mērķu sasniegšanai līdz 2030. gadam būs vajadzīgas papildu ikgadējas investīcijas 350 miljardu EUR apmērā, lai finansētu tikai pārkārtošanos enerģētikas nozarē. Privāto investīciju loma ir kļuvusi vēl nozīmīgāka, ņemot vērā nepieciešamību pēc ekonomikas atveseļošanas pēc Covid-19 pandēmijas. Lai gan apdrošināšanas nozare var sniegt ieguldījumu šo finanšu vajadzību apmierināšanā ar privātām investīcijām, tai var būt arī svarīga loma privātpersonu un uzņēmumu aizsardzībā pret klimata riskiem un tādējādi tā var palīdzēt mūsu sabiedrībai pielāgoties klimata pārmaiņām, kā uzsvērts stratēģijā par pielāgošanos klimata pārmaiņām[5].

Pārskatīšana bija iespēja nodrošināt, ka tiesiskais regulējums veicina apdrošināšanas nozares ilgtermiņa investīcijas.

Turklāt ieinteresētās personas ir vienisprātis, ka varētu uzlabot "Maksātspēja II" ietverto proporcionalitātes principu, t. i., noteikumu piemērošanu veidā, kas ir proporcionāls apdrošinātāja uzņēmējdarbībai piemītošo risku būtībai, apjomam un sarežģītībai. Lai gan "Maksātspēja II" kopumā tiek uzskatīta par sekmīgu, ņemot vērā prudenciālo noteikumu ciešāku saskaņošanu ar jaunāko riska pārvaldības praksi, tas dažiem uzņēmējdarbības modeļiem, iespējams, ir radījis nepamatotu sarežģītību.

[3] Komisijas paziņojums "Kapitāla tirgu savienība cilvēku un uzņēmumu labā — jauns rīcības plāns" (COM(2020) 590).
[4] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas zaļais kurss" (COM(2019) 640).
[5] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija" (COM(2021) 82).

Visbeidzot, atšķirībā no kredītiestāžu prudenciālās uzraudzības sistēmas direktīvā "Maksātspēja II" pašlaik nav īpašu makroprudenciālu instrumentu, lai skaidri novērstu sistēmisko risku veidošanos, un līdz šim nav izveidota īpaša vienota sistēma apdrošinātāju sagatavotībai krīzes situācijām un noregulējums bankrotējošiem apdrošinātājiem apdrošinājuma ņēmēju un visas sabiedrības interesēs.

Ņemot vērā iepriekš minēto, šīs pārskatīšanas mērķis ir:

- nodrošināt stimulus apdrošinātājiem, veicinot ekonomikas **ilgtermiņa ilgtspējīgu finansēšanu**;
- uzlabot **riska jutīgumu**;
- mazināt pārmērīgu **īstermiņa svārstīgumu** apdrošinātāju maksātspējas stāvoklī;
- uzlabot **proporcionalitāti**;
- nostiprināt **apdrošināšanas uzraudzības** kvalitāti, konsekvenci un koordināciju visā ES un uzlabot apdrošinājuma ņēmēju un apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju aizsardzību, tostarp gadījumos, kad viņu apdrošinātājs bankrotē;
- labāk risināt potenciālo **sistēmiska riska** veidošanos apdrošināšanas nozarē;
- uzlabot **sagatavotību ekstremāliem scenārijiem**, kuru dēļ var būt nepieciešama bankrotējoša apdrošinātāja vai pārapdrošinātāja sanācija vai noregulējums.

Veicot pārskatīšanu, Komisija varēja balstīties uz ieinteresēto personu komentāriem (galvenokārt iesniegti sabiedriskās apspriešanas laikā) un EAAPI atzinumu, kas publicēts 2020. gada 17. decembrī[6].

Attiecībā uz ilgtspēju Komisija ņēma vērā arī atsevišķu EAAPI atzinumu, kas publicēts 2019. gada septembrī[7]. Saskaņā ar minēto atzinumu Komisija ierosina grozīt riska pārvaldības prasības apdrošinātājiem un pārapdrošinātājiem, nosakot pienākumu veikt ilgtermiņa klimata scenāriju analīzi. Vēlākā posmā Komisija var apsvērt iespēju attiecināt šo prasību arī uz citiem vides riskiem. Tas palīdzēs sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķi – klimata riskus pārvaldīt un integrēt finanšu sistēmā un stratēģiskajās darbības jomās, kas izklāstītas 2021. gada stratēģiskās prognozēšanas ziņojumā[8]. Turklāt tiks uzsākts turpmāks darbs, lai novērtētu spēkā esošo "Maksātspēja II" kapitāla prasību piemērotību zaļajiem aktīviem.

Pēc pārskatīšanas pabeigšanas Komisija nāk klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, lai grozītu Direktīvu 2009/138/EK[9] un izveidotu ES regulējumu apdrošinātāju un pārapdrošinātāju

[6] EAAPI: "Atzinums par "Maksātspēja II" 2020. gada pārskatīšanu" ("Opinion on the 2020 review of Solvency II"), 2020. gada decembris (EIOPA-BoS-20/749).
[7] EAAPI: "Atzinums par ilgtspēju "Maksātspēja II" ietvaros" ("Opinion on Sustainability within Solvency II"), 2019. gada septembris (EIOPA-BoS-19/241).
[8] COM(2021) 750, sk. 6. stratēģisko darbības jomu ("veidot noturīgas un nākotnes prasībām atbilstošas ekonomikas un finanšu sistēmas").
[9] COM(2021) 581.

sanācijai un noregulējumam[10]. Direktīvas "Maksātspēja II" pārskatīšana ir izskaidrota nākamajā iedaļā.

2. "MAKSĀTSPĒJA II" UN TĀS PAPILDINOŠO DELEĢĒTO AKTU PĀRSKATĪŠANAS IETEKME

Pārskatīšanas mērķis ir sasniegt vairākus mērķus, pievēršoties konkrētiem tiesiskā regulējuma elementiem:

- Riska jutīguma uzlabošana un nepamatota svārstīguma labāka mazināšana tiks panākta, veicot izmaiņas **ilgtermiņa garantijas** pasākumos, kā paskaidrots arī 4. iedaļā, jo īpaši bezriska procentu likmju un svārstīguma korekcijas ekstrapolāciju, ko izmanto apdrošināšanas saistību novērtēšanā.
- Prudenciālos noteikumus būs iespējams padarīt **proporcionālākus**, ļaujot atbrīvot vairāk mazo apdrošinātāju no "Maksātspēja II" noteikumiem un izveidojot piemērotāku regulējumu apdrošinātājiem, kas identificēti kā apdrošinātāji ar zemu riska profilu.
- **Pārredzamības** noteikumu precizēšana tiks panākta, labāk pielāgojot informāciju, kas jāsniedz apdrošinātājiem, informācijai, kas vajadzīga saņēmējiem, nošķirot informāciju apdrošinājuma ņēmējiem un analītiķiem.
- **Uzraudzības** kvalitātes uzlabošana un vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšana tiks panākta ar vairākām izmaiņām, jo īpaši attiecībā uz pastāvīgu atbilstību prudenciālajiem noteikumiem, pārrobežu apdrošināšanas uzņēmējdarbību un apdrošināšanas grupām.
- **Klimata un sistēmisko risku** labākas pārvaldības un uzraudzības nodrošināšana tiks panākta, ieviešot jaunas prasības ilgtermiņa klimata pārmaiņu scenāriju analīzei.

Ņemot vērā ciešās saiknes starp "Maksātspēja II" un tās Deleģēto regulu (ES) 2015/35, būs vajadzīgi grozījumi abos tiesību aktos, lai sasniegtu visus pārskatīšanas mērķus.

Direktīva "Maksātspēja II" pilnvaro Komisiju pieņemt konkrētus noteikumus, izmantojot deleģētos aktus. Vairākās jomās Komisija ierosina pielāgot minētos pilnvarojumus, lai labāk sasniegtu tās mērķus saskaņā ar šo pārskatīšanu. Šādos gadījumos Komisijai pirms nepieciešamo izmaiņu ieviešanas deleģētajā regulā[11] būs jāgaida, līdz tiks pabeigta likumdošanas procedūra. Tāpēc, lai nodrošinātu konsekventu "Maksātspēja II" regulējuma pārskatīšanu un ņemot vērā ciešo mijiedarbību starp dažādiem tematiem, Komisija šajā posmā neieviesīs izmaiņas deleģētajā regulā.

[10] COM(2021) 582.

[11] Piemēri 4. iedaļā uzskaitītajām jomām, kurās ir nepieciešama izmaiņu koordinēšana direktīvā "Maksātspēja II" un deleģētajā regulā: svārstīguma korekcija, atbilstības korekcija un ekstrapolācija.

Ņemot vērā to, cik svarīgi ir jautājumi, kuru dēļ būs vajadzīgas izmaiņas deleģētajā regulā, Komisija ir apņēmusies sadarboties ar dalībvalstīm, Eiropas Parlamentu un citām ieinteresētajām personām, lai nekavējoties sāktu diskusijas par šo izmaiņu iespējamo saturu. Šādas diskusijas notiks paralēli likumdošanas procesam "Maksātspēja II" grozīšanai. Komisija rīkos ekspertu grupas banku, maksājumu, apdrošināšanas un noregulējuma jomā sanāksmes.

3. SANĀCIJA UN NOREGULĒJUMS

Sanācijas un noregulējuma priekšlikuma mērķis ir nodrošināt, ka (pār)apdrošinātāji un attiecīgās iestādes ir labāk sagatavotas risināt būtisku finansiālu grūtību gadījumus nozarē, lai mazinātu to ietekmi. Tas arī nodrošinās valstu iestādēm nepieciešamos instrumentus, lai palīdzētu saglabāt apdrošināšanas segumu apdrošinājuma ņēmējiem un aizsargātu reālo ekonomiku, finanšu stabilitāti un nodokļu maksātājus, izmantojot pienācīgu noregulējuma procesu apdrošinātājiem, kuri bankrotē.

Neraugoties uz "Maksātspēja II" izveidoto stabilo prudenciālās uzraudzības sistēmu, finansiālo grūtību situācijas nevar pilnībā izslēgt. Haotiski (pār)apdrošinātāju bankroti var būtiski ietekmēt apdrošinājuma ņēmējus, apdrošināšanas atlīdzības saņēmējus, cietušās personas vai skartos uzņēmumus, jo īpaši tad, ja kritiski svarīgus apdrošināšanas pakalpojumus nevar aizstāt saprātīgā laikposmā un par saprātīgām izmaksām. Arī konkrētu (pār)apdrošinātāju, jo īpaši lielu pārrobežu grupu, gandrīz bankrota vai bankrota vai vairāku (pār)apdrošinātāju vienlaicīga bankrota pārvaldība var izraisīt vai palielināt finanšu nestabilitāti.

Priekšlikums ir izstrādāts pilnīgā saskaņā ar "Maksātspēja II" regulējumu un ir proporcionāls (pār)apdrošināšanas uzņēmējdarbības specifikai. Tas papildinās pārskatīto "Maksātspēja II" regulējumu un stiprinās uzticēšanos ES apdrošināšanas nozarei, lai tā varētu pilnībā īstenot savu lomu ekonomikas atveseļošanā pēc Covid-19 krīzes saskaņā ar kapitāla tirgu savienības un Eiropas zaļā kursa politiskajiem mērķiem.

4. GAIDĀMIE DELEĢĒTIE AKTI

Turpmāki deleģētās regulas grozījumi būtiski veicinās "Maksātspēja II" pārskatīšanas mērķu sasniegšanu. Attiecībā uz pārskatīšanas tematiem, kas nav aplūkoti šajā iedaļā, Komisija plāno grozīt deleģēto regulu kopumā saskaņā ar EAAPI atzinumu.

Kapitālieguldījumi

Nodoms uzlabot ekonomikas ilgtermiņa finansēšanu saistībā ar "Maksātspēja II" pārskatīšanu ir minēts jaunajā kapitāla tirgu savienības plānā, kas pieņemts 2020. gada 24. septembrī[12].

Konkrētāk, kā paziņots plānā, Komisija plāno novērtēt "Maksātspēja II" noteikumu piemērotību attiecībā uz ilgtermiņa kapitālieguldījumu kritērijiem, riska rezerves

[12] Komisijas paziņojums "Kapitāla tirgu savienība cilvēku un uzņēmumu labā – jauns rīcības plāns" (COM(2020) 590).

aprēķināšanu un apdrošinātāju saistību novērtēšanu, lai izvairītos no nevajadzīgas procikliskas rīcības un labāk atspoguļotu apdrošināšanas uzņēmējdarbības ilgtermiņa būtību[13].

Komisija apsvērs iespēju pārskatīt atbilstības kritērijus ilgtermiņa kapitāla aktīvu klasei, kas tika ieviesti ar Deleģēto regulu (ES) 2019/981[14] (ar kuru tika grozīta sākotnējā "Maksātspēja II" deleģētā regula).

Jo īpaši tā apsvērs iespēju vienkāršot nosacījumus, saskaņā ar kuriem kapitālieguldījumi, tostarp ar infrastruktūras fondu starpniecību, tiktu uzskatīti par "ilgtermiņa ieguldījumiem". Tas paplašinātu kapitāla vērtspapīru tvērumu, kam var piemērot labvēlīgāku 22 % riska faktoru (nevis atsauci – 39 % biržas sarakstā iekļautiem kapitāla vērtspapīriem un 49 % biržas sarakstā neiekļautiem kapitāla vērtspapīriem).

Šajā posmā, pamatojoties uz pārskatītu kritēriju kopumu, ir grūti novērtēt to kapitālieguldījumu apjomu, kas varētu gūt labumu no preferenciālā režīma ilgtermiņa ieguldījumiem. Piesardzīga scenārija gadījumā, pieņemot, ka tikai 15 % no papildu kapitāla vērtspapīriem atbilstu ilgtermiņa kritērijam, kapitāla prasību samazinājums attiecībā uz kapitāla vērtspapīru risku sasniegtu aptuveni 10,5 miljardus EUR (samazinājums par vairāk nekā 6 % salīdzinājumā ar pašreizējo līmeni apdrošinātājiem, kas izmanto standarta formulu). Šo naudu var tālāk ieguldīt ekonomikā.

Tāpēc, atvieglojot piekļuvi preferenciālajam režīmam ilgtermiņa kapitālieguldījumiem, ilgtermiņa kapitāla aktīvu klases atbilstības kritēriju pārskatīšana palīdzētu apdrošinātājiem palielināt savu ieguldījumu ekonomikas atveseļošanā un Eiropas uzņēmumu, tostarp MVU, un infrastruktūras ilgtermiņa finansēšanā.

Tajā pašā laikā Komisija uzskata, ka ilgtermiņa kapitālieguldījumu regulējumam arī turpmāk vajadzētu būt piesardzīgam, lai pārskatīšana nekaitētu apdrošinājuma ņēmēju aizsardzībai un finanšu stabilitātei saskaņā ar jauno kapitāla tirgu savienības rīcības plānu.

Riska rezerve

Riska rezerve ir daļa no apdrošināšanas saistību vērtības. Ar tās palīdzību cenšas nodrošināt, lai šo saistību novērtējums atbilstu tam, ko cita puse pieprasītu, lai varētu akceptēt minētās saistības nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošā pārvedumā. Riska rezerves aprēķināšanai izmantotā formula norāda uz tendenci ilgtermiņa apdrošināšanas darījumos radīt nepastāvīgākas un augstākas vērtības, nekā gaidīts nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošos darījumos. EAAPI ierosināja grozīt riska rezerves formulu ar diviem papildu parametriem. Pirmkārt, EAAPI apsvēra iespēju izmantot no laika atkarīgu parametru "lambda", kas pats par sevi samazinātu ilgtermiņa darījumu riska rezerves vērtību un svārstīgumu. Samazinājums būtu īpaši nozīmīgs attiecībā uz ilgāka termiņa darījumiem.

[13] Jaunajā KTS plānā noteiktie "Maksātspēja II" pārskatīšanas mērķi ir ietverti divos mērķos "nodrošināt stimulus apdrošinātājiem, veicinot ekonomikas ilgtermiņa ilgtspējīgu finansēšanu" un "mazināt pārmērīgu īstermiņa svārstīgumu apdrošinātāju maksātspējas stāvoklī", kas minēti šā paziņojuma 2. iedaļā.

[14] Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/981 (2019. gada 8. marts), ar kuru groza Deleģēto regulu (ES) 2015/35, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (OV L 161, 18.6.2019., 1. lpp.)

Otrkārt, EAAPI paredzēja minimālo parametru, kas garantētu aizsardzību un nodrošinātu, ka riska rezerve nesamazinās zem noteikta līmeņa salīdzinājumā ar pašreizējo aprēķinu, jo īpaši attiecībā uz riska rezervi konkrēti ilgtermiņa darījumiem.

Komisija apsvērs iespēju izmantot EAAPI ierosināto lambda pieeju, bet bez minimālā parametra, lai ļautu efektīvāk mazināt svārstīgumu nekā saskaņā ar EAAPI priekšlikumu.

Tā arī apsvērs iespēju riska rezerves aprēķinā izmantoto kapitāla izmaksu likmi no 6 % samazināt līdz 5 % atbilstoši apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību kapitāla izmaksu samazinājumam pēdējo gadu laikā.

Kopumā šīs paredzētās izmaiņas samazinātu riska rezerves apmēru par vairāk nekā 50 miljardiem EUR visā ES nozarē, palielinot apdrošināšanas nozares spēju ieguldīt ES uzņēmumos.

Svārstīguma korekcija

Daudzas apdrošināšanas sabiedrības ir gatavas ilgu laika periodu turēt ievērojamu daļu savu aktīvu. Tomēr, aprēķinot to maksātspējas stāvokli, tiek atspoguļotas minēto aktīvu vērtības īstermiņa svārstības. Tas tā ir, neraugoties uz to, ka apdrošināšanas sabiedrība var ilgstoši turēt minētos aktīvus un šā iemesla dēļ starplaikā var netikt realizēti zaudējumi. Svārstīguma korekcijas mērķis ir mazināt apdrošinātāju maksātspējas īstermiņa svārstīgumu, ņemot vērā apdrošināšanas sabiedrības ilgtermiņa perspektīvu. Tā samazina kredītriska starpību īstermiņa izmaiņu ietekmi uz apdrošināšanas saistību novērtējumu, tādējādi samazinot kapitāla resursu svārstīgumu.

Ar ierosināto direktīvu palielina atbilstoši riskam koriģētās kredītriska starpības procentuālo daļu, kas ir svārstīguma korekcijas pamatā. Lielāka svārstīguma korekcija, kas izriet no šīm ierosinātajām izmaiņām, var efektīvāk kompensēt aktīvu cenu svārstības apdrošināšanas saistību novērtēšanā.

Vienlaikus pieredze liecina, ka svārstīguma korekcijas ietekme uz saistību vērtību var pārsniegt aktīvu cenu izmaiņas. Šāda svārstīguma korekcijas pārsniegšana mākslīgi samazina apdrošinātāju tehniskās rezerves, tāpēc ierosinātajā direktīvā ir ietverts aizsardzības pasākums, ar ko risina šo jautājumu.

Aizsardzības pasākums izpaužas kā uzņēmumam raksturīgs svārstīguma korekcijas elements, kas būtu jānorāda deleģētajos aktos. Lai aprēķinātu minēto elementu, Komisija ņems vērā EAAPI ieteikumu un, iespējams, grozīs deleģēto regulu, lai novērstu pārsniegumu, ko rada atšķirības aktīvu kredītriska starpības jutīgumā un saistību procentu likmju jutīgumā.

Atbilstības korekcija

Komisija apsver arī iespējamus grozījumus deleģētajā regulā saskaņā ar EAAPI ieteikumu attiecībā uz noteikumiem par diversifikācijas ieguvumiem un aktīvu atbilstību atbilstības korekcijai.

Ja apdrošināšanas sabiedrības līdz termiņa beigām tur obligācijas vai citus aktīvus ar līdzīgām iezīmēm, minēto aktīvu starpību izmaiņas netiks realizētas kā zaudējumi. Atbilstības korekcijas mērķis ir ņemt vērā faktu, ka apdrošināšanas sabiedrības, visticamāk, var turēt aktīvus līdz termiņa beigām, ja tās identificē aktīvu un saistību portfeļus ar atbilstošām naudas

plūsmām (“atbilstības korekcijas portfelis”) un pārvalda šādus portfeļus atsevišķi no pārējās uzņēmējdarbības. Konkrētāk, atbilstības korekcija daļu no starpības izmaiņām, kas saistītas ar aktīvu vērtības izmaiņām atbilstības korekcijas portfeļos, kompensē ar izmaiņām minēto portfeļu saistību vērtībā. Šajā nolūkā apdrošināšanas sabiedrības var saņemt apstiprinājumu par atbilstības korekcijas pievienošanu attiecīgajai bezriska procentu likmju termiņstruktūrai apdrošināšanas saistību novērtēšanai atbilstības korekcijas portfelī.

Lai ņemtu vērā mazo iespējamību, ka visi riski materializēsies vienlaicīgi un guvumi dažās jomās var kompensēt zaudējumus citās, “Maksātspēja II” kapitāla prasības parasti nodrošina ieguvumus no diversifikācijas starp dažādiem risku veidiem. Tā kā atbilstības korekcijas portfelis un pārējā sabiedrība tiek pārvaldīti atsevišķi, noteikumi pašlaik aizliedz atzīt diversifikācijas ieguvumus starp abām minētajām daļām kapitāla prasību standarta formulas aprēķinā. Tomēr EAAPI konstatēja, ka atsevišķā pārvaldība pati par sevi nekavē diversifikāciju praksē un ka vispārējais diversifikācijas ieguvumu aizliegums standarta formulas aprēķinā, iespējams, radījis nevajadzīgi augstas kapitāla prasības uzņēmumiem, kas piemēro atbilstības korekciju. Tāpēc Komisija apsvērs minētā vispārējā aizlieguma atcelšanu saistībā ar atbilstības korekcijas portfeļiem, kā ieteikusi EAAPI. No tā izrietošie papildu diversifikācijas ieguvumi sabiedrībām, kas izmanto atbilstības korekciju un aprēķina kapitāla prasības pēc standarta formulas, samazinātu to kapitāla prasības.

Turklāt varētu ieviest aizsardzības pasākumus, lai izvairītos no pārmērīga atbrīvojuma no atbilstības korekcijas, ja attiecīgajā portfelī ir pārstrukturēti aktīvi, kas ir atkarīgi no pamatā esošo aktīvu darbības rezultātiem.

Diversifikācijas ieguvumi

Vēl viens veids, kā atbalstīt apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību ilgtermiņa finansējuma nodrošināšanu, ir uzlabot diversifikācijas ieguvumu atzīšanu starp dažādām tirgus risku kategorijām, izmantojot korelācijas parametrus. Komisija apsvērs iespēju grozīt deleģēto regulu saskaņā ar EAAPI ieteikumu par korelācijas parametra noteikšanu starp likmju starpības risku un procentu likmju risku. Tas nodrošinās lielāku noteiktību nekā pašreizējie noteikumi, ja korelācijas parametrs ir atkarīgs no tā, vai sabiedrība ir pakļauta procentu likmju pieaugumam vai samazinājumam. Izmaiņas arī caurmērā radīs lielākus ieguvumus diversifikācijai starp šiem diviem riskiem.

Ekstrapolācija

Procentu likmes ir svarīgs virzītājspēks attiecībā uz summām, kas apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrībām ir jārezervē turpmākiem prasījumiem un pabalstiem. Tāpēc procentu likmju pārvaldībai ir izšķiroša nozīme apdrošināšanas/pārapdrošināšanas uzņēmējdarbībā, un prudenciālajiem noteikumiem šajā sakarā būtu jānodrošina piemēroti stimuli.

Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrībām ir saistības, kas var būt pamats prasībām vai pabalstu maksājumiem ļoti tālā nākotnē. Šis apdrošināšanas uzņēmējdarbības ilgtermiņa aspekts liek ekstrapolēt procentu likmes, jo likmes finanšu tirgos var novērot tikai līdz noteiktiem termiņiem.

Ņemot vērā to, ka apdrošinātāji, lai saskaņotu savas saistības, galvenokārt izmanto obligācijas, aizdevumus vai līdzīgas investīcijas ar fiksētu ienākumu, ir pamatoti noteikt ekstrapolācijas sākuma punktu, pamatojoties uz obligāciju tirgu dziļumu. Tomēr informāciju par ilgāka termiņa procentu likmēm, iespējams, var iegūt, novērojot finanšu instrumentus, kas nav obligācijas. Lai nodrošinātu apdrošinājuma ņēmēju pienācīgu aizsardzības līmeni, ierosinātajā direktīvā ir izklāstītas izmaiņas bezriska procentu likmju ekstrapolācijas principos. Ierosinātā direktīva pilnvarotu Komisiju noteikt ekstrapolācijas formulu, lai ekstrapolācijas metodē tiktu ņemta vērā informācija par ilgāka termiņa procentu likmēm, ja tāda ir pieejama, nolūkā izvairīties no nekritiskuma un nodrošināt atbilstošus stimulus.

Šajā nolūkā Komisija apsvērs iespēju balstīties uz EAAPI ierosināto formulu un parametrizāciju.

Ņemot vērā to, ka jaunā ekstrapolācijas metode būtiski ietekmēs apdrošinātāju kapitāla resursus vairākos tirgos, ierosinātā direktīva paredz pakāpeniski ieviest metodi līdz 2031. gada beigām, kas atbilst spēkā esošo pārejas noteikumu ilgumam direktīvā "Maksātspēja II". Pakāpeniska ieviešana, pakāpeniski izpaužoties jaunās ekstrapolācijas metodes ietekmei, ļaus izvairīties no traucējumiem.

Kapitāla prasības aprēķināšana procentu likmju riskam

Nesen veiktu analīžu rezultāti liecina, ka "Maksātspēja II" noteikumi pienācīgi neatspoguļo riskus, kas saistīti ar procentu likmju izmaiņām, ja šīs likmes ir zemas vai pat negatīvas.

Tāpēc būtu jāpārskata kapitāla prasība procentu likmju riskam, izmantojot standarta formulu, lai ņemtu vērā pēdējos gados gūto pieredzi zemu procentu likmju apstākļos.

Turklāt standarta formulas aprēķinam vajadzētu būt saskanīgam arī ar metodiku, ko izmanto, lai noteiktu saistību novērtēšanai izmantojamās bezriska procentu likmes, jo īpaši attiecībā uz ekstrapolāciju.

Tāpēc Komisija apsvērs iespēju atspoguļot EAAPI ieteikumu par kapitāla prasības aprēķinu procentu likmju riskam, izmantojot standarta formulu, izņemot atļauju veikt ilgtermiņa procentu likmju ekstrapolāciju.

Šajā nolūkā katrai valūtai spriedzes apstākļu bezriska procentu likmes attiecībā uz termiņiem līdz bāzes līnijas ekstrapolācijas sākuma punktam tiks atvasinātas, pamatojoties uz pieeju un parametrizāciju, ko EAAPI[15] ierosinājusi savā atzinumā. Atlikušās likmes varētu ekstrapolēt tādā pašā veidā kā bāzes līnijas bezriska likmes, tomēr virzienā uz galīgo nākotnes likmi spriedzes apstākļos[16].

[15] Atzinumā Komisijai EAAPI ieteica pārskatīt procentu likmju riska kalibrēšanu standarta formulā un ierosināja jaunu metodiku (t. i., "relatīvo izmaiņu pieeju"), lai labāk modelētu procentu likmju satricinājumus zemu procentu likmju apstākļos.

[16] Saskaņā ar viena gada termiņu maksātspējas kapitāla prasības aprēķināšanai un galīgās nākotnes likmes noteikšanas un atjaunināšanas metodiku Komisija apsvērs iespēju piemērot spriedzes apstākļus attiecībā uz galīgo nākotnes likmi tā, ka tā būs par 15 bāzes punktiem zemāka vai – attiecīgā gadījumā – augstāka nekā "parastā" galīgā nākotnes likme "spriedzes" scenārijā.

Līdzīgi ekstrapolācijas noteikumu grozījumiem Komisija apsvērs pakāpenisku izmaiņu ieviešanu procentu likmju riska standarta formulas aprēķinā piecu gadu laikposmā pēc grozījumu pieņemšanas, kā to savā atzinumā ierosinājusi EAAPI.

Riska mazināšanas metožu turpmāka atzīšana standarta formulā

Komisija apsvērs iespēju standarta formulā paplašināt neproporcionālas zaudējumu sadales inovatīvu formu atzīšanu starp apdrošinātājiem un to pārapdrošinātājiem saskaņā ar EAAPI atzinumu. Šajā sakarā īpašu aizsardzības pasākumu ieviešana palīdzētu izslēgt iespējamos risku nepietiekamas novērtēšanas gadījumus.

Ar valsts atbalstu saderīgu garantiju vai pārapdrošināšanas ietekme

Komisija arī apsvērs iespēju ieviest skaidrību par dalībvalstu sniegto garantiju vai pārapdrošināšanas riska mazināšanas ietekmes atzīšanu saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem apdrošināšanas parakstīšanas un tirgus risku kontekstā.

Piemēram, vairākas dalībvalstis Covid-19 krīzes laikā paredzēja šādas shēmas[17], lai garantētu, ka kredīta apdrošinātāji, neraugoties uz ārkārtējiem ekonomiskajiem apstākļiem, var turpināt nodrošināt aizsardzību uzņēmumiem.

Hipotekārie aizdevumi

Visbeidzot, ir jāturpina darbs pie riska novērtējuma saistībā ar apdrošinātāju izsniegtajiem hipotekārajiem aizdevumiem, lai izvairītos no jebkāda starpnozaru regulējuma arbitrāžas riska. Šajā kontekstā Komisija apsvērs iespēju grozīt deleģētos aktus, lai labāk saskaņotu standarta formulas darījumu partnera saistību nepildīšanas riska hipotekārajiem aizdevumiem kalibrēšanu ar banku nozares kredītriska regulējumu.

5. NOTIEKOŠAIS DARBS PĒC "MAKSĀTSPĒJA II" PĀRSKATĪŠANAS

Papildus iepriekšējās iedaļās aprakstītajam pārskatīšanas darbam Komisija ir vērtējusi apdrošināšanas garantiju sistēmu noteikumu iespējamo saskaņošanu un uzraudzījusi apdrošināšanas nozīmi saistībā ar uzņēmējdarbības pārtraukšanu pandēmijas laikā. Komisija turpinās minēto darbu, ņemot vērā iespējamās turpmākās iniciatīvas.

5.1. Apdrošināšanas garantiju sistēmas

Apdrošināšanas garantiju sistēmas (AGS) izmanto apdrošināšanas nozares iekasētās iemaksas, lai nodrošinātu galējo aizsardzību apdrošinājuma ņēmējiem, apdrošināšanas atlīdzības saņēmējiem un cietušajām personām, ja to apdrošinātāji nespēj izpildīt savas līgumsaistības bankrota gadījumā.

[17] Beļģija (valsts atbalsta lieta SA.57188, kas grozīta ar SA.58045, SA.59113 un SA.60548), Dānija (SA.57112, kas grozīta ar SA.59637), Francija (SA.56903, kas grozīta ar SA.59571 un SA.63316; un SA.57607), Vācija (SA.56941, kas grozīta ar SA.60071), Itālija (SA.57937, kas grozīta ar SA.59681), Lietuva (SA.58540), Luksemburga (SA.57708, kas grozīta ar SA.59682), Nīderlande (SA.57095, kas grozīta ar SA.60287), Polija (SA.59800), Portugāle (SA.58082), Rumānija (SA.58531), Spānija (SA.58458, kas grozīta ar SA.63690); visi pieņemtie pasākumi, lai atbalstītu kredītu apdrošināšanas piedāvājumu Covid-19 krīzes laikā.

Pašlaik Eiropas Savienībā šīm sistēmām nav saskaņota regulējuma[18]. Lielākā daļa dalībvalstu ir izveidojušas vienu vai vairākas sistēmas, bieži reaģējot uz apdrošinātāju iepriekšējiem bankrotiem, taču tās atšķiras tvēruma, īpašību un struktūras ziņā. Atzinumā par "Maksātspēja II" 2020. gada pārskatīšanu EAAPI ieteica saskaņot valstu garantiju sistēmas ES līmenī, pamatojoties uz minimālo principu kopumu.

Konsekventu galējo drošības tīklu izveide varētu veicināt uzticēšanos vienotajam apdrošināšanas tirgum.

Tomēr minimālā kopējā regulējuma ieviešana attiecībā uz šīm sistēmām Eiropā varētu radīt ievērojamas īstenošanas izmaksas apdrošinātājiem, jo īpaši dalībvalstīm, kurām pašlaik nav šādas sistēmas vai kurās būtu jāveic izmaiņas esošajās sistēmās, lai nodrošinātu atbilstību jaunajam regulējumam.

Komisija, pārskatot "Maksātspēja II"[19], ir novērtējusi visu šo ietekmi un uzskata, ka, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas radīto ekonomisko nenoteiktību, kā arī nepieciešamību koncentrēties uz ekonomikas atveseļošanu, patlaban nav lietderīgi rīkoties, lai saskaņotu apdrošināšanas garantiju sistēmu noteikumus.

Tomēr, tā kā šāda rīcība būtiski uzlabotu apdrošinājuma ņēmēju aizsardzību visā ES, Komisija ir apņēmusies atkārtoti izvērtēt saskaņošanas piemērotību un grafiku nākotnē.

5.2. Apdrošināšanas nozīme pandēmiju un citu plaša mēroga postošu notikumu laikā

Covid-19 **pandēmija** ir izgaismojusi dažas problēmas saistībā ar to, kāda var būt apdrošinātāju un pārapdrošinātāju loma, lai nodrošinātu aizsardzību pret tādu sistēmisku notikumu sekām, kas grauj ekonomiku, jo īpaši tad, ja valdības nolemj slēgt publisko darbību un privāto uzņēmējdarbību.

Šai pieredzei būtu jāļauj gūt atziņas un apzināt veidus, kā labāk sagatavot sabiedrību turpmākiem plaša mēroga postošiem notikumiem.

Pandēmija ir parādījusi, ka ir vajadzīga skaidrāka un vienkāršāka informācija par apdrošināšanas seguma noteikumiem un patērētājiem piedāvātajām garantijām, jo īpaši attiecībā uz uzņēmējdarbības pārtraukšanu un ceļojumu apdrošināšanu, un ka ir pastāvīgi jāpārbauda, vai apdrošināšanas produkti joprojām atbilst patērētāju vajadzībām. Šā iemesla dēļ Komisija plāno cieši sadarboties ar EAAPI, lai pastiprinātu apdrošināšanas produktu pārraudzību un analizētu patērētāju vajadzības un vēlmes pēc pandēmijas.

Ilgākā termiņā Komisija apsvērs, vai var pastāvēt iespējami veidi, kā palielināt gan mūsu sagatavotību, gan noturību pret pandēmijām un līdzīgiem notikumiem, tostarp izmantojot prognozēšanas spējas. Šajā nolūkā tā ir iesaistīta diskusijās ar visām ieinteresētajām personām, lai izpētītu mehānismus un stimulus ar pandēmiju saistīto risku labākai apzināšanai

[18] Likumdevēji 2021. gada jūnijā vienojās par Mehānisko transportlīdzekļu apdrošināšanas direktīvas (2009/103/EK) pārskatīšanu, kurā noteikts, ka dalībvalstīm ir jāizraugās administratīva struktūra, kas izmaksā kompensāciju nelaimes gadījumos cietušajiem, kurus apdrošinājusi maksātnespējīga sabiedrība. Šo tiesību aktu neietekmē lēmums atlikt darbu pie AGS.

[19] SWD(2021) 260.

un segumam apdrošināšanas līgumos, tostarp uzņēmējdarbības pārtraukšanas riskus, kas nerada zaudējumus, un lai palielinātu ekonomikas noturību pret dažādiem plaša mēroga notikumiem.

Šīs ir sarežģītas debates, kurās nepieciešams novērtēt dažādu sistēmisko risku veidu apdrošināmību. Tai ir arī jāapsver vairākas problēmas, tostarp novērtējums par finanšu resursu pieejamību pēc pandēmijas un atveseļošanas posma vispārējā kontekstā, lai uzlabotu noturību pret neskaidriem notikumiem nākotnē.

Tas arī prasa novērtēt apdrošināšanas nozares spēju nodrošināt pastiprinātu apdrošināšanas segumu pret pandēmijas riskiem un, pamatojoties arī uz prognozēšanas spējām, veidot labu izpratni par (dažādu lielumu) uzņēmumu vajadzībām pēc apdrošināšanas produktiem pēc pandēmijas.

EAAPI ir ieguvusi attiecīgas speciālās zināšanas šajā jomā un jau ir sākusi izpētes darbu, lai novērtētu iespējas un pasākumus attiecībā uz pandēmijas radīto zaudējumu apdrošināmību, tostarp mehānismus pandēmijas riska novēršanai un apdrošināšanas seguma veidus uzņēmējdarbības pārtraukšanas riskiem pandēmijas laikā.

Komisija turpinās cieši sadarboties ar EAAPI un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām saistībā ar dažiem elementiem, kas saistīti ar uzņēmējdarbības pārtraukšanas apdrošināšanu iepriekš minēto pandēmiju laikā.

Papildus Covid-19 pandēmijas laikā gūtajai pieredzei plūdi un ugunsgrēki Eiropā 2021. gada vasaras mēnešos vēlreiz apliecināja klimata krīzes pieaugošo ietekmi un parādīja, cik svarīgi ir palielināt informētību par ieguvumiem, ko sniedz **apdrošināšanas segums pret klimata riskiem**. Lai gan apdrošinātāji maksāja ievērojamas kompensācijas, kopējie zaudējumi īpašniekiem bija daudz lielāki, jo daudzi īpašumi nebija apdrošināti pret nodarīto kaitējumu.

Klimata risku apdrošināšanas segums dalībvalstīs atšķiras, un vidējā apdrošināšanas kompensācija par zaudējumiem, ko rada klimata riski, dažās Eiropas daļās ir bijusi pat 5 % vai mazāka. Klimata pārmaiņas var šo problēmu vēl vairāk saasināt, jo pastāv papildu apdraudējumi, piemēram, liels sezonāls ūdens trūkums.

Lai analizētu problēmas un pastiprinātu centienus mazināt klimata aizsardzības atšķirības, Komisija līdz 2022. gadam izveidos dialogu par klimatnoturību, kurā piedalīsies apdrošinātāji, pārapdrošinātāji, publiskās iestādes un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

6. SECINĀJUMI

Visbeidzot, apdrošināšanas un pārapdrošināšanas nozarei ir būtiska nozīme vairāku augsti prioritāru ES mērķu sasniegšanā. Šajā ziņā būtiska nozīme ir "Maksātspēja II" pārskatīšanai, jo tā padara nozari noturīgāku un efektīvāku, kā arī palielina tās spēju veikt investīcijas.

Tāpēc Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi ātri virzīties uz priekšu iestāžu sarunās par grozījumiem Direktīvā 2009/138/EK un par noregulējuma satvara izveidi apdrošinātājiem.